

Један од највећих редитеља холивудског акционог филма у последњих неколико деценија, Финац Рени Харлин, нажалост није имао превише прилике да буде доживљен као интересантан аутор. О њему се врло мало писало, изузев текстова који прате биоскопске премијере његових филмова и малтене, књига Рајка Радовановића стоји као практично једини озбиљнији покушај есеја о овом редитељу. То је права штета пошто је Харлинов рад у свом корену врло ауторски, могу се препознати неке конзистентне стилске карактеристике и прокупације, и чини се да је унутар конфекцијских продукционих околности, Харлин успео да се избори за посебан идентитет.

Оно што је врло интересантно је да Харлина превише озбиљно не доживљавају чак ни амерички филмофили специјализовани за жанровски филм и код њих је његов имиџ близак статусу Михаела Бауа - његови радови се не ишчекују а ангажман на пројектима се тумачи као лош знак. На сву срећу, то у Србији није случај и чини се да овај фински редитељ једино код нас добија пажњу и поштовање које заслужује.

Међутим, пре неколико дана се на сајту НСПМ појавио превод једног руског текста у коме се коментарише најновија вест о Харлиновом следећем пројекту. Пре неколико дана је наиме у филмским круговима одјекнула вест као Харлин припрема мањи, интимистичкији филм о сукобима Руса и Грузина у Осетији. Овај прјекат је наишао на знатно већу пажњу од типичних Харлинових пројеката из најмање два разлога. Пре свега, ту је политичка димензија целе ситуације. Званични амерички став се донекле разликује од званичних холивудских интереса везаних за Русију. Наиме, колико год администрација била склона осуђивању руске политике, толико Холивуд има врло здрав однос са огромним руским тржиштем, од кога не само да узима новац, већ увози филмове и редитеље, о чему најбоље сведочи долазак Тимура Бекмамбетова у Фабрику Снова.

Управо Бекмамбетов би могао постати *Харлин уместо Харлина* тим што се његова судбина разликује од Ренијеве. Наиме, Бекмамбетов је по свом доласку у Холивуд одмах радио високобуџетни филм јер је дошао из филмске индустрије у којој је већ могао да реализује амбициозне пројекте - тако да је евентуални корак напред у Холивуду могао

значити само снимање великог спектакла, дочим је Харлин почео слично као Тимур, снимити је нискобуџетни Б-филм за америчко тржиште али потом није радио скупе локалне продукције већ се пробијао кроз канале америчког Б-филма док није дошао до прве лиге.

Други аспект због кога је ова вест одјекнула била је инди димензија Харлиновог пројекта. Наиме, данас је већ помало заборављено да је Харлин упорно покушавао да се активира у инди оквирима и пошто му то није успевало као редитељу продуцирао је наслове попут „Ремблинг роуз“ (Rambling rose) или атипичне мејџор филмове као „Бласт фронт д паст“ (Blast from the past), који не личе превише на високооктанске акционе спектакле какве је потписивао као редитељ. Коњајевљева колумна је комплексашки покушај хумористичког описа како би изгледао пристрасни холивудски филм о рату Русије и Грузије. То је врста писања на коју смо већ навикли у Србији.

Међутим, врло је чудно да Коњајев није узео у обзир чињеницу да је Харлин Финац и да самим тим вероватно има извесне резерве према Русима, које је уосталом и показао у филму „Борн Америкен“ (Born American), једном од вероватно најрасистичкијих приказа Совјетског Савеза икада привољених на филмску траку. Штавише, овај нискобуџетни филм по америчким стандардима, али скуп филм по стандардима тадашање коматозне финске кинематографије, био је забрањен у Финској пошто се сматрало да би могао пореметити односе са СССР-ом. Други аспект овог гневног текста који изненађује је чињеница да га је написао Рус иако је руска кинематографија и сама до сада произвела неколико амбициозних акционих филмова са патриотском тематиком, а у Русији чак постоји и фонд за финансирање "патриотског филма." Док је код српских колумниста сасвим очекивано да свој бес артикулишу кроз колумну пошто се од српских редитеља углавном и очекује да намерно или ненемерно снимају филмове који дезавуишу српске националне интересе, Руси од својих са пуних правом могу да очекују да ће на филм одговорити филмом.

Још од времена Хладног рата и филмова Михаила Туманашвилија у којима је Мосфилм покушао да створи совјетског Рамба, није виђен толики број руских акционих филмова у којима су негативци агенти ЦИА-е или терористи којима ови помажу, као што је то сада случај. Штавише, руска кинематографија се данас управо и служи митемама америчког репертоарског филма како би спроводила патриотску пропаганду а редитељи попут Вадима Шмељева имају више заједничког са Харлином него са Тарковским, што овај чланак чини још депласиранијим.

Коњајев у свом тексту помиње и филм о Манерхајму који је Харлин припремао. Управо је

тај бивши руски официр један од људи који је онемогућио да Харлин и Коњајев данас не буду сународници. И управо филм о Манерхајму односно пројекат у Грузији подсећају на актуелни српски кинематографски тренутак. "Манерхајм" као фински национални пројекат јесте нека врста Харлиновог "Светог Георгија" - филм на коме треба да своју холивудску експертизу стави у функцију приказивања велике финске националне приче. Почетком 2009. године је одложено снимање „Манерхајма“ због Светске економске кризе. Међутим, очекује се да ће се оно ипак десити током зиме 2010. То ће бити филм са финским глумцима и холивудском екипом на кључним креативним местима попут директора фотографије, монтажера, сценографа и сл.

Обновљено интересовање за пропагандну употребу играног филма очигледно постаје глобални феномен. Чинило се да је после низа полуупотребљивих интернационалних копродукција тог типа престало интересовање за такве подухвате. Ипак, са знањем које је стечено на протеклим неуспелим примерима, можда ће нова генерација редитеља коначно успети да произведе очекиване резултате. Ипак, сами наручиоци су обично незрели, локални политичари, у распону од српских до казахстанских и грузијских, тако да је мало вероватно да такви продуценти могу створе атмосферу у којој ће настати квалитетан филм.

А филм о рату у Грузији доста личи на Додиков пројекат филма о Јасеновцу за који причају да желе да доведу Спилберга. Иако међу продуцентима фигурирају и нека негрузијска имена, сасвим је очигледно да је реч о пројекту са грузијском подршком. У конкретном случају Харлина, направљен је мудар избор - Финац по дефиницији неће снимати проруски филм иако је у низу интервјуа говорио о томе како ће једна од тема у овом пројекту бити и питање објективности у извештавању са ратишта. С друге стране, Рени је мајсор за сцене обрачуна којих ће у овом филму сигурно морати да буде.

Ангажовање страних акционих експерата за политичко-историјске спектакле је почето још одавно, а најсвежији пример је рад Вика Армстронга, чувеног стручњака за акционе сцене који је радио Индијана Џонса и Џејмса Бонда на мађарском филму „Сабадшад Серелем" (Szabadsad Szerelem).

Дакле, када је реч о пројектима, Харлинов таленат јесте холивудски али позиција му је несумњиво српска. Што се сукоба Русије и Грузије тиче, једина добра ствар која би повезала Харлина са тим, било би да се Рени понесе као Русија 2008. године, и да се из успаваног џина претвори у суперсилу акционог филма каква је некада био.

Успавани џин

Пише: Димитрије Војинов
субота, 08 август 2009 15:40

dobanevinosti.blogspot.com/2009/08/uspavani-dzin.html